ԽԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 70 — 15/27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1897 — 25 ՐԱՄԱԶԱՆ 1314 — ՇԱԲԱԹ

در علیه ده غلطه (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ զրուցիւն պէտք է ուղղել Առ. Խմբագրութիւն

ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԳՐՈՑ

Նորատունկեան խան ԳԱԼԱԹԻԱ, Կ. ՊՈԼԻՍ

Direction du Journal "MASSIS„
Galata, CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues aux Bureaux du journal

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դրկն. արժ.	....	75
» »	Վեցամսեայ	» »	.....	40
Դուրսը ներքս	» Տարեկան	» »	.....	100
» »	Վեցամսեայ	» »	.....	50
» »	Եռամսեայ	» »	.....	25
Օտար երկրի	» Տարեկան	ֆրանք	.....	25
Ռուսիոյ	» »	ռուբլի	.....	10

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կընդունուի. 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

10 ՓԱՐԱ — ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԳԹՈՒԹԵԱՆ ԶԳԱՑՈՒՄԸ

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ, ՄԵՐ ՄԷՋ

«97 հատ կան եւ մինչեւ 100 պիտի հասնի որքերուն թիւը։ Որբուհիներէն ամէն մէկը իր պաշտպանն ունի Գերմանիոյ հարուստ դասակարգին մէջ։ Գերմանացի 12 տարեկան տղեկ մը կը զրէ իր պաշտպանած փոքրիկ Լուսիային։ «Բեզի շաբաթ ու խաղալիք պիտի ղրկեմ, բոյր իմ, բայց դուն ալ խօսք տուր որ չի լաս»։ Մեծաւորուհին խնդրեց որ ըսեմ ամենուն. «Ասոնք մեր բոյրերը, մեր զաւակներն են։ Ասոնցմէ ոմանք լուսաւորչական են, միշտ եկեղեցի պիտի զրկենք։ Մենք կրօնքի, զաւանանք չենք նկատեր բնաւ։ Դուն ալ այդ երեւութական իրերէն բարձր է»։

Ասոնք որ անցեալ օր կարդացին մեր իշխիրի ներկայացուցչին, Որբերեան էջի ի այս տողերը, հարկաւ պահ մը խորհեցան։

* * *

Գերման միտքը ամենէն խիստաւոր միտքն է Եւրոպայի մէջ։ կը ներկայացնէ ամենէն կուռ զանգուածը մտաւորութիւններու եւ անողոք արամաբանութեան որ կը մնայ անայլայլ զգացումներու։ այն կոհակաղէզ ալեկոծումին տակ, որ կը փշրուի իր ժայռին վրայ փրփրադէզ։ Ժողովուրդ մը որ կրցած է արտադրել Քանդի պէս հզօր ու կոթողանման միտք մը, որու բոլորտիքը դեռ երկար պիտի դանդաղին հին ու նոր բնաղանցադէտները, Պլատոնի կամ Սբէնսրի պէս խորհողները։

Ժողովուրդ մը որ Ս. Գրքի միամիտ բնաղանցութեան հետ կրցած է հաշտեցնել Քանդի raison pureը, որ Դաւթի սաղմոսը ջութակի վրայ կերգէ ամէն կիրակի առաւօտ եւ Քանդի religionին վրայ կը խոսկայ՝ երբ իր յղնած միտքը ուզէ յանձնել մտածումներու անդորը ովկիանի մը ցնորեցուցիչ ալիքներուն։

Ու այս մտքով տոգորուած ժողովուրդ մը. Շոբէնհաուրի հեգնոտ ուսառ ծիծաղին քով կրցած է դնել զբթութեան զգացումը ալ, որ հարկաւ մեր ըմբռնած զգացումէն շատ տարբեր է, ինչպէս իր արտայայտութեամբը, նոյնպէս իր հոգեբանական բնախօսութեամբը։ Մենք, Արեւելքի ժողովուրդները, մեր արեւին ու լոյսին պէս առատ, մեզի շրջապատող բնութեան պէս անսեթեւեթ ու անարուեստ, մեր էութենէն բան մը կը դնենք մեր ըզգացումներուն մէջ։ Մեր զգացումներու արտայայտութիւնը մեր հոգեկան յուզումներու առաջադարն (résultant) է։ Անոնք, այդ տրամաբանողները, որոնց անծանօթ է յուզումը, զգաւափարային սեւեռումներ ունին, զոր կարտայայտեն դիմութեան ձեւին տակ, երբ զբթութեան վերաբերի անի. գաղափարը։ Ու այսպէս, պզտիկ Գերմանը կապրի այնպիսի միջավայրի մը մէջ, ուր իր ամէն մէկ նախաբայը գաղափարի մասնաւոր լապտերով մը կառաջնորդուի։

Արեւելքի զաւակը, կուտայ ինչ որ ունի, երբոյ հանդիպի, չօշափէ թշուառութիւնը, երբ յուզուի. Վերջուր դինքը այդ միջավայրէն, ջնջէ տեսարանը, տպաւորիչ շարժառիթները, ու կանգնաս էակ մը բանտուած իր նեղ ԵՍ ին մէջ, անզգայ։

Գերման մանուկը, հոնկէ, Պալթիկի փրփրակոծ ափերէն թերեւս, կամ Սեւ անտառի փսեմ երկնքին տակէն, նամակ մը կը գրէ պզտիկ որբ Լուսիային, իր պաշտպանեալին։ Մենք հոս, Պոլսոյ մէջ, կոզրանք մեր որբանոցին որբերուն ֆիզիքա-բարոյական դժբաղդութեան վերաբերի անի. գաղափարը։ Ու այսպէս, պզտիկ Գերմանը կապրի այնպիսի միջավայրի մը մէջ, ուր իր ամէն մէկ նախաբայը գաղափարի մասնաւոր լապտերով մը կառաջնորդուի։

Արեւելքի զաւակը, կուտայ ինչ որ ունի, երբոյ հանդիպի, չօշափէ թշուառութիւնը, երբ յուզուի. Վերջուր դինքը այդ միջավայրէն, ջնջէ տեսարանը, տպաւորիչ շարժառիթները, ու կանգնաս էակ մը բանտուած իր նեղ ԵՍ ին մէջ, անզգայ։

Գերման մանուկը, հոնկէ, Պալթիկի փրփրակոծ ափերէն թերեւս, կամ Սեւ անտառի փսեմ երկնքին տակէն, նամակ մը կը գրէ պզտիկ որբ Լուսիային, իր պաշտպանեալին։ Մենք հոս, Պոլսոյ մէջ, կոզրանք մեր որբանոցին որբերուն ֆիզիքա-բարոյական դժբաղդ կացութիւնը։ Անդեալ օր, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ դուռը կախուած երեքամսեայ ընկեցիկ աղջիկը նոր-բէն ժողովուրդն էր որ իրարու ձեռքէն կը յափշտակէր, այն ինքնաբուխ գութ-դուրանքովը որ բնական է, որ թեկ դրութեան պէտք չունի։ Իսկ մեր հարուստները, շատ շա՛տ, պայման կը դնեն որ իրենց պզտիկներու տարեկան մէկ մէկ ոսկի նուէրները, ա՛յն պզտնաս հիւանդանոցին յանձնուին, կամ աղքատներու հոգեբոյն ըլլան, երբ Ազգային Պատրիարքարանը տպեալ տոմսեր տայ զիմութեան այս հերոսներուն։

Այո՛, մեր հարուստ պզտիկները, դրական մարդիկ, բարեգործութիւնը պէտք պիտի ընեն, այս տեսակ պայմանի մը տակ։ Գերման իմաստասէր միտքը, իր անքա՛ն դրապաշտութեան (positivisme) մէջ, չկրցաւ յղանալ այս մտածումը։

* * *

Ի՞նչ բառեր ստեղծենք մեր շնորհակալութիւնը յայտնելու համար իմաստուն Տիրաբնէզներու Որբանոցին ազնուասիրտ մեծաւորուհիին, իր ընկեր-քոյրերուն եւ Գերմանացի հարուստ պզտիկներուն։ Եթէ ածականներ չունինք, կամ գովասանքու թուում մը ընենք, թերեւս ծաղրելի ըլլանք անոնց՝ որ պարզակնորեն գաղափարով կընեն, ինչ որ մենք զգացում կանուանենք։ Այս դիմութեան գործերով, այն գոհացումը զոր իրենք կուտան իրենց խղճին, այն օրինակը որով մարդկային ԵՍը կը բարձրացնեն, չեն բաւեր, չեն բաւեր արդեօք ամէն գովեստի, ամէն շնորհակալութեան տեղ։

Այո՛, մեր սրտերը անմաւնչ, բայց շատ խորունկ, շատ թրմռուն երախտագիտութիւն մը պիտի տնուցանեն ամէն անոնց նկատմամբ՝ որ ազնիւ մեծաւորուհիին պէս կըսեն. «Մենք համակիր ենք ասոնց և տոհմակիցներուն»։

Գ. Ա.

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

ԻՄ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ

Ե.

1853 ի Ուսումն. Խորհուրդն՝ իւր յանձնառած պաշտօնին պահանջմունքն իրականացնելու զբաղած միջոցին, Ազգ. Հիւանդանոցի որբանոցին համար ալ կարեւոր անօրէնութիւն մ'ըրաւ, զոր հետեւեալ կերպով կը ծանուցանէ Մասիս իւր 1854 փետր. 18 ի թուոյն մէջ, և յորմէ կը տեսնուի թէ որբանոցի մանկանց բարոյական և մտաւորական կրթութեան հետ միանգամայն նիւթական ապագայ մը պատրաստելու խնդիրն՝ ասկէց կէս դար առաջ ալ զբաղեցուցած է ազգին խելահաս մասին միտքը։

«Ազգային Ուսումն. Խորհուրդն իւր հաստատուած օրէն մտադիր եղած է ազգային դաստիարակութեան ընթացքը լաւ ճանբու մը մէջ դնելով՝ կանոնաւոր կըրթութիւնէ մը յառաջ եկած մեծամեծ բարիքն զգալի կերպով ազգերնուս վայելելու։ անհրաժեշտ պէտք մը, որ ընդհանրապէս ճանչցուած է այսօրուան օրս ամէն ողջամիտ և լուսաւորեալ անձերէ։

«Այս նպատակին հասնելու համար՝ Ուսումն. Խորհուրդը՝ նախ ազգային դաստիարակութեան ընդհանուր հիմնագիր մը շինելու, ազգային դպրոցներուն վիճակը հաստատելու, նախնական, երկրորդական և արուեստական դպրոցներու կանոններ գրելու, պէտք եղած տեղերը դպրոցներ հաստատելու, վարժապետ, դաստուս եւ դաստիրք պատրաստելու, մէկ խօսքով՝ օրինաւոր և հնար եղածին չափ կատարեալ դաստիարակութեան հարկաւոր եղած ամէն միջոցներն ազգերնուս վիճակին յարմար և հնարաւոր կերպով մտածելու, որոշելու և պատրաստելու կ'զբաղի։

«Այս ծանր և կրնանք ըսել դժուարին նիւթոյն վրայ զբաղած ատեն, իւր բարի դիտաւորութեանց և ազգային դաստիարակութեան մասին խորհած և ի գործ դնելու պատրաստուած ապագայ բարեբարութիւններուն հաւատիք մը կամ փոքր մը տալու համար՝ մասնաւոր տնօրէնութիւն մ'ըրաւ, որ իւր անժխտելի օգտակարութեամբն ընդհանուր ազգայնոց հաճութեանն արժանի է։

«Յայտնի է որ Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ ազգերնուս որբ և անտէրունչ ազգայոց համար գոյութիւն մը հաստատուած է։ ուր այդ խեղճ մանկունքն ուսման և կրթութեան անհրաժեշտ օգուտները կը վայելեն ազգին բարերար խնամքը։

«Ուսումն. Խորհուրդը մտածելով որ այդ անտէրունչ մանկանց՝ բարոյական և մտաւորական կրթութեան հետ նիւթական ապագայ մը պատրաստելն՝ անոնց վիճակը մշտնջենաւոր կերպով սփոփելու և բարեքելու միայնակ միջոց մ'է, այս օրերս Աժեն. Ս. Պատրիարքին և Ազգ. բարեխնամ գերագոյն ժողովոյն առաջարկեց որ երկրագործութեան դաստուրիւն մը հաստատուի Ս. Փրկչի դպրոցին մէջ։

«Ասով մէկ կողմէ նոյն դպրոցին մէջ վարժուած տղայքն իրենց ապագայ ապրուստը ճարելու միջոց մը ձեռք բերած կ'ըլլան, միւս կողմանէ ալ հիւանդանոցին հոգերն անոնց գործնական փորձերու ասպարէզ մ'ըլլալով, զանոնք վարելու ցանելու, մշակելու ծախքերէն կ'ազատուն Ս. Փրկչի Հիւանդանոցն, և կանոնաւոր մշակութեան մը գերազանց օգուտներն անոր վայելել տալով՝ ազգին կողմէն իրենց եղած խնամոց և ծախուց գումէ մէկ մասն հատուցած կ'ըլլան։

«Ակնկալ զատ, այդ ապայք երկրագործութեան արհեստին գանազան ճիւղերը սովրելէ ետեւ, թէ որ անոնց մէկ մասն օր մը իրենց հայրենիքը դառնան, երկրագործութեան ամենակարեւոր արհեստը տարածելու կարեւոր միջոցներ կ'ըլլան։

«Ուսումն. Խորհուրդն, այս որոշումն ըրած ատեն, անոր գործադրութեանը վերաբերեալ միջոցներն ալ առաջուց պատրաստեց։ Երկրագործութեան դաստուս ընտրեց արժանայարդ Պ. Յակոբ Ամատեան ազգաբէր երիտասարդն, որ իւր ուսմունքը Գաղղիոյ երկրագործական դպրոցին մէջ ըրած է կատարեալ յաջողութեամբ և վկայագիր ստացած։

«Այս գիտնական ազնիւ երիտասարդն իր անձնական շահուն մտածմունքը մէկդի թողով, ազգին սիրոյն համար հաճեցաւ այս պաշտօնը վրան առնուլ չափաւոր վարձքով մը։ զոր Ուսումն. խորհուրդն ինքնին յանձն առած է վճարել՝ առանց ազգային հիւանդանոցին ծանրութիւն ըլլալու»։

Աւասիկ Ուսումն. խորհրդին առ Ազգ. Գերագոյն ժողովը ուղղած առաջարկութիւնը.

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

«Ազգ. գերագոյն ժողովը՝ Ս. Փրկչի հիւանդանոցին մէջ շորս տարիէ ի վեր ազգին որբ և անտէրունչ տղայքը կրթելու ձեռք զարկած է։ Այս մարդասիրական ձեռնարկութեան նպատակն այն խղճալի մանկանց ապագայ վիճակին լաւութիւնն է արդարեւ, բայց իրենց արուած այժմեան կրթութիւնը նախապատրաստութիւն մըն է, և ոչ անմիջապէս այն ապագայ վիճակին հասնելու միջոց մը. այս միջոցն արհեստ մը կամ այն սովրուած գիտութեանց գործադրութիւնը միայն կրնայ ըլլալ։ Ուսումն. խորհուրդը մտածելով, որ այդ տղայոց ապագայ վիճակը պատրաստելն Ազգային գերագոյն ժողովին բարի նպատակն արդիւնաւորել է, խորհեցաւ և պատշաճ դատեց որ անոնց մէջէն յարմարագոյններն ընտրելով, երկրագործութեան ամենաօգտակար ուսմանքն անոնց սովրեցնելու հոգատարութիւն, որով վարժարանէն ելնելէն ետքը արհեստ մը ձեռքերնին ունենալով՝ կարող ըլլան իրենց ապրուստը ճարելու, և վերատին խեղճութեան մէջ չինանալու։ Յայտնի է որ երկրագործութեան արհեստին մէջ կը պարունակին՝ պարտիզպանութիւն, այգեգործութիւն, մշակութիւն, կենդանաբանութիւն, չերմատածութիւն, մեղուաբուծութիւն և այլն, որոց իւրաքանչիւրն ալ զատ զատ գլխաւոր արհեստներ և հետեւաբար ապրուստի դուռներ են։ Ասոնք սովրեցնելու համար՝ երկրագործութեան գլխաւոր դաստուն արդէն Ուսումն. խորհուրդն իր կողմէն կը նուիրէ, անոր վարձքին ալ հոգն իր վրան առնելով, այլ ինքն առանց Ազգին բեռ մ'ըլլալու։ Ուստի իր այս օգտակար գիտաւորութիւնը Ձեր Մեծապատուութեան ծանուցանելով, գործադրութեանը համար Ձեր հաւանութիւնը շնորհելիդ կը խնդրէ։

Կ. Պոլիս 27 Դեկտ. 1853

ՎՃԻՌ ՀԱՒԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ազգ. Գերագոյն Ժողովոյն

Ազգային գերագոյն ժողովս ամենայն հաճութեամբ որոշ ընդունեց Ուսումն. Խորհուրդին առաջարկած ազգօգուտ եւ բարենպատակ խնդիրն, որ է Ազգ. Հիւանդանոցի Ս. Փրկչեան դպրոցին մէջ վարժուող որբ և անտէրունչ տղայոց երկրագործութեան պատուական ուսմունքը սովրեցնել՝ ի բարեկաւութիւն անոնց ապագայ վիճակին. ուստի իւր կատարեալ հաւանութիւնը տալով՝ կը հրամայէ որ անվնաս էս ի գործ դրուի այդ օգտակար արհեստին ուսումն Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ։

1854 Փետր. 3

Ի Պատրիարքարանէ Հայոց

Կ. Ս. ԻԼԹԻՃԵԱՆ

ՆՊԱՍՏԻ ԲԱՇԽՈՒՄԸ ՔՂԻԻ ՄԷՋ

(Մէջ մասնաւոր թղթակցէն)

Կը հաստատեմ նախորդս սրով կըսէի.

1. Փոխանորդ հայրը իրր օտարական չէր կրնար ճշտել կարօտեալները և արդար բաշխում մ'ընել. մինչդեռ քաղ. ժողովը թերևս կամաւ այդ թերութիւնը քաջալերեց։

2. Փոխ. հայրը բաշխուելիք դրամէն դեղերու առաջնորդական տուրքերը վար դրաւ...։

3. Նպաստի դրամով Առաջնորդարանի զրագրին վարձքը տրուեցաւ։

4. Այդ դրամէն կարեւոր գումար մը առնուած է դպրոցին բացը գոցելու համար։

5. Նպաստի բաշխման տոմարին մէջ «զանազանաց» էջ մը բացուած է, որու պարունակած գումարները քաղ. ժողովի անդամներն ալ— կըսեն — չեն գիտեր թէ ինչ բանի գործածուած է։

Հիմա ալ քաղ. ժողովի ըսածին նայելով.

1. Բողոքական ազգայիններու յանձնախումբը կարօտ դեղերու վիճակը ճըշդիւ քննած ու ճշդիւ նպաստը բաշխած չէ։

2. Քանի մը դեղերու նկատմամբ աչառութեամբ վարուած ու լուսաւորչական, բողոքականի խտիր դրած է։

4. Կեղրոնէ դուրս՝ դեղերու կարօտեալներուն հանդերձիդէն և այսպիսի նիւթեր բաշխելու գործը յանձնած է այնպիսի ձեռքերու, որ իրենք օգտուած են, քան ազքատները։

4. Յանձնախմբի անդամներէն ոմանք նպաստի գումարները իրենց անձնական գործերը կարգադրելու գործածածեն!, յետոյ, փոխարէն՝ իրենց փտած ցորենները և ուրիշ վաճառքներ բաշխած են կարօտեալներուն։

5. Այս վերջին յանձնախմբի (բողոքական) անդամները կը պնդեն թէ քաղ. ժողովը անդամները նպաստի դրամէն իրենց բաժին հանած են։

Նպաստը բաժնող այս երկու տարբեր մարմիններ իրարու հետ բուռն վիճաբանութենէ յետոյ, երկու կէսերու վրայ հաժանցն գտնուեցան։

1. Բողոքական ազգայիններու երեց. Պատ. Արմենակ Սիմոնեան, որևէ դեղծումի պատասխանատու չէ։

2. Կարծիքներու բացարձակ առաւելութեամբ, էրզրումի բնակոյ, վաճառական Յոհաննէս աղա Ազամեանի դէմ պարաւանքի վճիռ տուին։

(Այս անձը էրզրումի ենթակայ չատ մը վիճակներու հետ առեւտրական յարաբերութիւններ ունի։ էրզրումի միսիոնարութիւնը կամ նպաստի մատակարարութեան ժողովը ասոր միջոցաւ կը զրկէ Քզի—և ուրիշ տեղերու ալ կըսեն—վիճակին նըպաստը։ Ան ալ չատ անգամ սաչափ գումար մը վար կը դնէ, ու փոխարէնը իր մաղազայի պատմաներն ու կտաւները կը զրկէ։ Մնացած գումարին համար ալ յանձնախմբի անդամներուն— որ իր առեւտրական ընկերները կամ գործակատարներն են յանձնա — վրայ փոխգիր կը քաշէ։ Այս վերջիններս, տնտեսական ծանօթ պատճառներով հնչուն դրամ վճարելու անկարող ըլլալով՝ փոխգրի արժէքը կը գոցեն՝ իրենց փտած ու ոչնչոտ ցորենները արժէքին անհամատասխան գնով կարօտեալներու բաժնելով։ Ուրեմն կրնանք ըսել. «Նպաստամատոյց յանձնաժողով կամ Յ. Աղամեանեան և ընկերներ»։

Հոս Քզիի մէջ ասոնք կը պատմուին իրր իրողութիւն։ Կը մնայ էրզրումի Միսիոնարութեան, և Ազգ. կեդր. վարչութեան՝ որ խնդիրը իր ամէն կողմերովը ստուգեն։

* * *

22 Յունվար 97 Քզի

ՀԱՅՐԱՊՈԼ

(Մէջ մասնաւոր թղթակցէն)

Գիտէ՞ք ուր կը գտնուի Հայրապոլ. գիւղաքաղաք մը, այնպէս չէ՞. բայց ո՞ւր։ —Թէքիրտաղի հիւսիս-Արեւմտեան կողմը, 6—7 հարիւր տուն. գայմգամութիւն։ Բնակիչներուն մեծ մասը թուրք և երկրագործ է։ 130—150 տունի չափ ալ յոյներ, որ արհեստաւոր են։ Գալով մերիններուն, հայերուն, որոնք հազիւ 18 տուն կը կազմեն, 40 տարի առաջ Թէքիրտաղէն ու Մակարայէն հոս գաղթած են։ Կըսուի թէ 10 տարի առաջ մեր այս պզտիկ գաղութը հարուստ եղած է, այսօր իրաւ, ազէ՛կ հագուած են և ատով մինակ նախկին բարեկեցութեան հոմար ունին։ Իրապէս անգործ են, չեն աշխատիր, չեն մըրցիր կարովով։ Ունին մատուռ մը, քահանայ մը, դպրոցիկ մը 30ի չափ երկսեռ պզտիկներով. զոր կը կրթեն վարժապետ, վարժուհի մը։ Ամ ամէնը աղէկ, բայց վարժարան չյաճախողներ ալ կան որ ինձի ցաւ կուտայ։ Տ. Հմայեակ Դիմաքսեան սրբազանը Թէքիրտաղի առաջնորդ եղած ատեն Տ. Գրիգորիս անուն քահանայ մը ձեռնադրած հոս զրկած է։ Տեղացիները նախ ապահովեցին քահանայի ապրուստը, յետոյ երեսի վրայ թողուցին զայն։ Մեր քահանայէն առաջ յոյն քահանաներ շատ անգամ կը թաղեին մեր ննջեցեալները, հիմա ալ նորէն քահանայ չկայ. նորէն անոնք կը թաղեն։ Հայրապոլցին թող դարձեցնէ իր տպէտ վէճերը։ Իմ կարծիքով ինք կրնայ քահանայ մը պահել և այդպէս կը պահանջէ իր զաւակներու շահն ալ։ Արդեօք այդ մասին պէտք եղած կարգադրութիւնը կրնա՞նք Թէքիրտաղի Առաջնորդարանէն պահանջել և անմիջապէս պահանջել։

Լ.

97 Փետր. 10, Հայրապոլ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՐԻՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Մանօթ ռմբակոծութեան մանրամասնութիւնները. Քանէի առջեւ գրտնուող մարտանաւերը կիրակի օր ռմբակոծեցին Կրետացի ապստամբներուն բանակատեղին, որ հաստատուած էր Քանէի կողմը հելլենական գրօշակով ծածկուած գիւղի մը մէջ։ Առաւն կանուխ ապստամբները կրակ ըրին Հալէպայի և Քէրալիտիի վրայ։ Բնաւ կարեւորութիւն չի տուին խառն նաւատորմին հրամանատարներուն և ծովակալներուն, որոնք կը յորդորէին կրակը դադրեցնել։ Կէս օրէն վերջ մոտը 4 ին Քանէվարօ ծովակալին հրահանգներուն համեմատ, երեք անգլիական, մէկ գերմանական և մէկ ռուսական նաւեր թշնամութիւնը սկսան. բանակատեղին դէմ եօթանասուն ռումբ արձակուեցան։ ռմբակոծութիւնը տասը վայրկեան տեւեց։ Այս ցոյցին մասնակցող գերմանական նաւն էր Էմբէր-Բրէ-Ա-Էոնրա զրահաւորը որ նոյն իսկ կիրակի առաւօտ եկած էր հոն, և իսկոյն հարիւր նաւաստի ցամաք հանեց, որ գերման դրօշը պարզեցին միւս պետութիւններուն հինգ դրօշին քով։ Ֆրանսական Վ-Բիւնէ նաւը նոյն միջոցին Ռէթիմօ դացած էր, ուր եօթը թուրք և երեք քրիստոնեայ սպաննուած էին իրարանցումի մը մէջ։ Երկուշաբթի անգլիական նաւ մը դերի բռնեց Լուէն յոյն շոգենաւը որ կը փորձէր Բոլիմպարիի ծովախորշին մէջ ռազմամթերք և ուտեստ հանել. թէեւ Ամէնքի մէջ լուր եկաւ թէ 700 յոյն զինուորներ յաջողած են Փիսոմոյի եզերքը ելնել, և Թոյնը կը կարծէ գիտնալ թէ Վասոս գադապետ և Բլաթանայի և Ակրոմիրիի ապըստամբները կրցած են պաշար ձեռք ձգել։—Դարձեալ Քանէի ամրոցէն երկու թնդանօթ արձակուեցաւ, առանց ռումբի, Պէնէ-յունական ափէնին վրայ, որ թուրք ֆրեկատի մը հետ կռուի բռնուիլ կուզէր։

Ամէնքի մէջ Յոյները զանազան ցոյցեր կընեն կառավարութեան վրայ վատահութիւն յայտնելու համար։ Ժորժ թագաւորին պալատին առջեւ եղած ցոյցերը եղան նաեւ Նախարարապետ Մ. Տէլիանիի, որ քանի մը խօսքեր ուղղեց խուժանին՝ երեսից պաշտօնատուներն։

Յունական նաւատորմը երեք մասի բաժնուած է. մէկը կը գործէ կրետական եղերքներուն վրայ, միւսը մերձակայ կղզիներուն առջեւ, երրորդը պատրաստ է Սմիրնայի ծովախորշը երթալ, յունական սահմանագլխին վրայ յարձակում մը արգիլելու համար։

Սակայն Վիէննայէն կ'իմացնեն թէ հելլենական կառավարութիւնը որոշ կերպով յայտարարած է թէ բնաւ դիտաւորութիւն չունի Մակեդոնիոյ կողմը զինուորական գործողութիւն մը մղելու։ Թեսալական սահմանագլուխը պաշտպանելու համար մաս մը զինուոր միայն պիտի ղրկէ։ Բնաւյարձակողականէ պիտի սկսի։ Նոյն քաղաքէն կ'իմացնեն նաեւ թէ Եանեայի և Մանասթիրի մէջ յոյն կամաւորներու լեգէոններ կազմուած են, բայց նոյն տեղերու սերպ և պուլկար ժողովուրդը շատ կը պատրաստէ այս հելլենական շարժումները։ Միւս կողմէ Լոնտոնի մէջ կարծիք կայ թէ, երբ յոյն կառավարութիւնը Կրէտէի մէջ նոր և յանդուգն բարդախնդրութիւններ ընէ, պետութիւնները անմիջապէս պիտի գիմեն ճնշումի որոշումներու։ Իտալական կառավարութիւնը դեռ վերջնապէս պատասխանած չէ Պէրէոնը պաշարելու առաջարկութեան. Անգլիա վերապահութեամբ ընդունած է զայն. առաջարկող Գերմանիա կը պնդէ։ Իրաւ է որ Լոնտոնի և Հռոմի դահլիճները մերժած չեն պաշարումի ծրագիրը, այլ տեսութիւններու փոխանակութիւնները կը շարունակուին, և ճիշտ խօսելով, այս երկու դահլիճները տակաւին իրենց հաւանութիւնը տուած չեն, և խնդիրներ կ'ընեն կամ բարեփոխութիւններ կ'առաջարկեն։ Սակայն և այնպէս երկու կառավարութիւնները ծանր աղդարարութիւններ կ'ընեն և երբեմն բարեկամական խրատներ կը իրկեն Ամէնք։ Ոչ մէկ դահլիճ արամադիր կ'երեւի թուլցնելու եւրոպական դաշնակցութիւնը, և բոլոր մեծ տէրութիւնները անկեղծօրէն կը փափաքին խաղաղութեան երաշխաւորութիւնը ապահովել։

Յունական բանակին վրայ պատմական քանի մը կարճ տեղեկութիւններ. 1887 էն ի վեր յոյն բանակին համար կազմակերպութիւն մ'եղած չէ։ Եվրոպական ծանր հոգեր թոյլ չտուին որ այդ թուականէն ի վեր լրջօրէն մտածեր կառավարութիւնը բանակին զօրութեան վրայ։ Նոյնիսկ պատրաստ գունդերը ցրուելու ստիպուած էին դրամի պակասութեան պատճառաւ։

Յունաստանի մէջ զինուորական ծառայութիւնը պարտաւորիչ է 21 տարեկանէն սկսեալ։ Զէնք կրելու յարմար ամէն մարդ պէտք է 2 տարի անցնէ գործօն բանակին մէջ. 10 տարի գործօն բանակին պահեստի գունդին մէջ, 8 տարի երկրապահ բանակին և 10 տարի այս վերջին բանակին պահեստի գունդերուն մէջ։ Բայց զինուորական կրթութիւնը շատ զօրաւոր չէ, պահեստի գունդերը անկանոն կերպով կը հաւաքուին և դրամին տուած գիւրութեան համեմատ, որ միշտ քիչ է։ Գալով երկրապահ (territoriale) բանակին, տակաւին կազմակերպուած չէ այն, և անոր կազմութիւնը հրամայող օրինագիծը կը քննանայ խորհրդարանին մէջ։ Յունական ուժերը հիմա բաժնուած են երեք զինուորական հրամատարութիւններու, որոնց կեդրոններն են Լարիսա, Միսոլունկի և Ամէնք։ Խորհուրդ կայ այս գունդերը համախմբել խաղաղութեան ատեն և մեծ միութիւններ ձեւացնել։ Յունաստան ունի բաւական թուով հին բերդեր, ամրոցներ, դրդեակներ, որոնք այսօր մեծ արժէք մը չունին։ Իրօք իբրեւ ամրացած կեդրոններ Նաւարլիան, Պիրէոնը և Սալամինէ կղզին կան, և Թեսալիոյ մէջ վոլօ ծովախորշին մուտքը։

Թոյն այս մտքով կը խօսի. Մեծ Պետութիւններու կամքին հակառակ Յունաստանի վարմունքը ոչ միայն դիւանագիտական հետեւութիւններ առաջ բերաւ, այլ նաեւ զինուորական ցաւալի հետեւութիւններ։ Քանէն գրաւելով պետութիւնները բնականաբար կը յուսային թէ Յունաստան պիտի յարգէ իրենց բռնած դիծը։ Չէին կրնար մտածել որ իրենց զօրքերը նշաւակ ըլլային ապստամբներուն կամ Հելլէններուն կրակին։ Եւրոպա որ մինչեւ հիմա չէր ուզեր զինուորական յեղափոխ վարուիլ կրետացիներուն կամ յոյներուն հետ, անշուշտ իրաւունք ուներ միւսներն խնայողութիւնները պահանջելու իր զինուորներուն համար։ Դժբաղդաբար ոչ ապստամբները և ոչ վատոս գնդապետին զօրքերը այդ ակնկալով չլսեցին։ Հաւանականաբար լռելեայն կամ անուղղակի քաջալերութիւն մը համարելով ծովակալներուն պատուիրուած չափաւորութիւնը, չարաչար գործածեցին անոնց համբերութիւնը, և վերջապէս ռումբ արձակելու տխուր հարկին մէջ դրին զանոնք։ Բայց պէտք չէ չափազանցել։ թշնամութիւնները դեռ լրջօրէն սկսած չեն։ Երբ ապստամբները Քանէի և Ակրոմիրիի արուարձաններուն վրայ կը յարձակին, իրենց գլուխներ յունական դրօշով մը ծածկած, անշուշտ ժամանակն է որ իրենց և նաեւ արշաւող զունդին ճաթած ուղեղներուն հասկցնեն ծովակալները թէ ներողամտութիւնը իր սահմանն ունի, թէ կը դադրի այն, երբ կսկսի մեր զինուորներուն կեանքը պահպանելու պարտաւորութիւնը։ Յոյս ունինք որ բոլոր պետութիւնները ի մօտոյ պիտի համաձայնին Անգլիոյ առաջարկութեան վրայ։ Անգամ մը որ Յունաստան այդ համաձայնութիւնը գիտնայ, ի՞նչ երեսով պիտի համարձակի ազգային փառամոլութիւններ արժեցնել հակառակ աշխարհի խաղաղութեան, և հելլենականութեան օգտին։ Սակայն պէտք է փութալ։ Ամէն յապաղում կրնայ արկածներու դուռ բանալ։ Պէտք չէ վարկեան մը կորսնցնել, և ոչ ալ սխալ մը գործել։

ՖՐԱՆՍԱ

Նախարարներու խորհուրդը կ'զբաղի մի միայն օրուան խնդիրներով. Մ. Հանոթօ, արտաքին գործերու Նախարարը, իր պաշտօնակիցներուն հետ կը խորհրդակցի, պատասխաններ պատրաստելու համար եղած հարցապնդումներուն։—Ծովակալ Բոդիէ հեռագրած է ծովային գործերու նախարարին թէ անիշխանութիւնը միշտ կաճի կղզիին մէջ։ Յայտարարած է թէ կռիւներուն ծայրը չի գար, եթէ բայարձակապէս չարտօնուին արդիլել որ պաշար, զէնք չի մտնէ կղզիին մէջ, և այս բանը այն ատեն կրնայ ըլլալ, եթէ Յունաստան իր զօրքերը ետ կ'անչէ։ Հակառակ ծովակալներուն գիտողութեան, յոյն զօրքերը Կրէտէի մէջ դարձեալ կը շարունակեն առաջխաղացութեան փորձեր ընել։ Բայց անգլիական, աւստրիական, գերմանական և ռուս նաւերը ստիպուելով կրակ ընել. ապստամբներուն վրայ, ընթացքը պահ մը դադրեցաւ։ Այս ահա երկրորդ բռնի միջոցն է, որ ծովակալները ի գործ դրին արգիլելու համար Յոյները։ Ապստամբները մեռեալ ունեցած չեն, միասը միայն նիւթական եղած է (Տես հեռագիրները)։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԷԼԿՐԱՏ, 24 Փետր.— Նախարարութիւնը բացորոշ հրամաններ տուաւ հին Սերպիոյ և Մակեդոնիոյ մէջ գտնուող բոլոր սերպ հիւպատոսներուն, արգիլելու համար որ սերպ ժողովուրդը չմասնակցի ոչ և է խռովութեան։

ԿՐԷՏԷ, 24 Փետր. — Տէրութիւններու թարգմանները արգիլեցին պաշար տանիլ Հելլեններուն։ Վատոս գնդապետին Ամէնքի հետ ունեցած յարաբերութիւններն ընդհատուեցան։

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Փետր.—Լորտ Սալիսբրի երկարօրէն տեսակցեցաւ Վիքթորիա թագուհիին հետ որ այսօր Լոնտոն եկաւ իր աղջկան Ֆրեդերիկ կայսրուհիին հետ։ Ն. Վեհափառութիւնը հրամայեց որ իրեն հաղորդուին Արեւելքի գործերուն վերաբերեալ բոլոր թուղթերը։

ՄԱՏՐԻՏ, 24 Փետր.—Մանիլայէն կը հեռագրուի թէ բազմաթիւ ապստամբներ հպատակութիւն յայտնած են։ Սպանիացիներուն կորուստը մինչեւ հիմա եղած է 215 մեռեալ և 562 վիրաւոր. ապստամբները ունեցած են 7032 մեռեալ և 170 գերի։

ԲԱՐԻԶ, 25 Փետր.—Հանրապետութեան Նախագահը մեծ խնջոյք մը տուաւ Էլիզէի մէջ։ Բոլոր դեսպանական մարմինը, խորհրդարանին և ծերակոյտին գիւանները, Նախարարութիւններու պաշտօնեաները, բարիզեան բարձր ընկերութիւնը, և քաղաքական բազմաթիւ անձնաւորութիւններ ընդունուեցան Մ. և Տիկ. Ֆելիքս Ֆուռէ։ Պալատը լուսազարդուած էր։

ՊԷԼԿՐԱՏ, 25 Փետր.—Ալէքսանդր թագաւոր կիրակի օր Սոֆիա կուգայ Մ. Մ. Սիմիչի և Վուիչի հետ։

ԳՐԷՍԼԱՒ, 25 Փետր.— Այս շաբթու տասնմէկ մենամարտներ տեղի ունեցան ուսանողներու մէջ։ Կռուողներէն մին մեռաւ։

ՊՈՒԷՐԼԷԾ, 25 Փետր.— Կառավարութիւնը յայտարարած է թէ Պալբաի կողմերը ոչ և է խռովութիւնէ չի վախցուիր։

ՀՌՈՄ, 25 Փետր. — Ընտրութիւնները մարտ 23 ին որոշուեցան ըլլալ։

ՄԱՏՐԻՏ, 25 Փետր —Հավանայէն կը հեռագրուի թէ Կու

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Նախընթաց օր Յունաց Պատր. Տեղապահ, Տ. Կոստանդինոս՝ փոխադարձ այցելութեան եկաւ Պատրիարքարան։ Ս. Պատրիարք Հայրը ընդունեց և վայելուչ կերպով հիւրասիրեց զանոնք։

Տնտես. Խորհուրդը թէեւ հինգշաբթի օր նիստի հրաւիրուած էր, սակայն միայն Եսմիւրեան Համբարձումէֆ. պատասխանած լինելով իր եղած հրաւէրին, ժողով տեղի չունեցաւ։ Ժողովի անդամներէն Նշան էֆ. Փափազեան և Յակոբ էֆ. Ինայէթեան հրաժարական տուած են։

Ելեւմտից հոգաբարձութիւնը դարձեալ չկրցաւ գումարուիլ անդամներու բացակայութեան պատճառաւ. ներկայ էին միայն Գրիգոր էֆ. Զաքարեան և Մարգիս էֆ. Ալճեան։

Ս. Պատրիարք Հայրը հինգշաբթի իրիկուն Մայր Եկեղեցի իջնելով՝ ներկայ գտնուեցաւ եկեղեցական արարողութիւններուն։

Մլոմպո-ի մէջ կը կարդանք.

Սի կաթողիկոս հանգուցեալ Մկրտիչ եպիսկոպոսի ազգականները դատական նախարարութեան դիմելով հանգուցեալին ժառանգութիւնը պահանջած են։ Նախարարը այս գործը յանձնեց Հայոց Պատրիարքարանին, որ հիմա այս խնդրով կզբաղի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել պատուարժան հասարակութեան թէ՝ Ս. Փրկչեան Ազգային Հիւանդանոցիս Տիկնաց Պատուարժան խնամակալութիւնն՝ ինչպէս 1895 տարւոյ մէջ, որ ժամանակին հրատարակեալ է 'ի լրագիրս անցեալ 1896 տարւոյ մէջ ևս 'ի նպաստ Հաստատութեան հանգանակութեան ձեռնարկելով, յաջողած է 4436 15/1 դահեկան հաւաքել և յանձնել հոգաբարձութեան։

Զայս Մանուշանելով Հոգաբարձութիւնս նուիրական պարտականութիւն կը համարի 'ի դիմաց հարիւրաւոր պատսպարելոց իւր խորին շնորհակալութիւնն յայտնել առ բարեսէր նուիրատուս և առ Պատուարժան խնամակալութիւնն որ իւր պաշտօնավարութեան սկիզբէն 'ի վեր յարաժամ աջակցելով Հոգաբարձութեանս, իրմէ մաօք կատարած է իւր պարտականութիւնն, և մասնաւորապէս առ Աղնուափայլ Տիկին Թագուհի Յակոբեան բնակեալ 'ի Դահիրէ. որ ինքնաբերաբար մասնակցած է Պատուարժան խնամակալութեան ախտաւորութեանց, վերոնշանակեալ գումարէն 38218 1/4 դահեկանն միայնակ իսկ հանգանակելով թէ՝ Յեգիպտոս և թէ՝ յօտար երկիր բընակեալ բարեսէր անձերէ։

Ի Դիմաց Հոգրթ. Ազգ. Հիւանդանոցի

Վ. ԱՏԵՆԱԳԻՐ Վ. ԱՏԵՆԱԳԻՏԻ

Տիգրան Ս. Մանուկեան Գրիգոր Ի. Էվրէնեան

Յաւօք սրտի կը ծանուցանենք թէ Բարձ. Յարութիւն բաշա Տատեան անակնկալ կերպով կորսնցուց իր երկու թոռները Անոյիս և Շուշան, որդիք Վսեմ. Տօքթ. Նազաչեանի, որոնք զոհ եղան կարմրախտի։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուեցաւ երէկ ժամը 7ին Պէշիկթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ։ Թափորին կը նախագահէր Դեր. Հմ. Յակոբ Եպիսկոպոս Դիմաքսեան, որ դամբանականն ալ խօսեցաւ։

Խմբագրութիւնս իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ դժբաղդ զոհերու Բարձ. Մեծ-Հօր և Վսեմ. Հօր և ընտանեաց։

Ներքին Լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸԳԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Վեհ. Սուլթանը երէկ չքեղ հանդէսով Կայս. Պալատէն Համիտիէ մզկիթը գնաց Ուրբաթի աղօթքը կատարելու համար և միևնոյն չքեղ հանդէսով վերադարձաւ Կայս. Պալատ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Կայս. Պալատի քարտուղարներէն Քեամիլ պէյի Իլլի առաջին աստիճան։

Էվկաֆի վարչական խորհուրդի անդամ Քեուչիֆ էֆ.ի Իլլի երկրորդ աստիճան.

Կայս. Ե. զօրաբանակի պիտոյքներու վարչութեան առաջին ճիւղի տնօրէնի առաջին փոխանորդ Ղալիպ պէյի Իլլի երկրորդ աստիճան շնորհուեցաւ։

Հարցաքննիչ ժողովի անդամներէն Մէհմէտ Ալի պէյ Պոլսոյ ոստիկանութեան տնօրէնի փոխանորդ կարգուեցաւ։

Վիճակագրութեանց յանձնաժողովի անդամ Նէֆի էֆէնտի Քաղաքային պաշտօնեաներու յանձնաձողովին առաջին քարտուղար նշանակուեցաւ։

Իրաւագիտական վարժարանի շրջանաւարտ և Գարահիսարը Սահիպի նախ. դատարանի պատժական ճիւղի նախագահ Սատրգ պէյ Էտիրնէի նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազի օգնական կոչուեցաւ։

Բ. Կարգի վարժարանի ուսուցիչ Վիրահատ Ճեմիլ բաշայի Ֆէրիգութեան աստիճան տրուեցաւ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Կայս. Պալատի քարտուղարներէն Քեամիլ պէյի երկրորդ կարգի Օսմանիէ։

Էտիրնէի նահանգին էվգաֆի հաշուակալ Շեվգը էֆէնտիի երրորդ կարգի Մէճիտիէ շնորհուեցաւ։

Էնկիւրիի նահանգին կեդր. Նախ. Մէհմէտ Զիւհտի էֆէնտիի Գ. կարգի Մէճիտիէ։

—Հանրային Պարտքի Վարչական Խորհուրդին արկղակալ և դիւանապետ Պ. Քանկիւքի Գ. կարգի Օսմանիէ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՅՑՈՒՄ

Սերպիական կառավարութիւնը Սկիւպի պահեստի զօրքերու զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիգ Խայրի բաշայի «Թագվօ» պատուանշանի Ա. աստիճանը տուաւ։ Կայս. Իրատէ մը այդ պատուանշանին գործածութիւնը արգիլեց։

—Զինուորական հաստատութիւններու հանգանակութեան գումարը հասած է 12,603,401 ղրուշի։

ԼՎԳԱՖԻ նախարար Վսեմ. Ղալիպ բաշա, որ քանի օրէ 'ի վեր հիւանդ էր, առողջացաւ։

ՄԵԿՆՈՂՆԵՐ. — Իտալական դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Մարինոյ՝ Պրինտիզի, Ելեմտական նախարարութեան խորհրդական Պերթրամ էֆ.՝ Ակիքանտրիա, Իսէկ գաւառակի միւթէսարիֆ Վսեմ. Մուստաֆա Ֆէվզի բաշա՝ իր պաշտօնատեղին, Իզմիրի պարսկական հիւպատոսը՝ Իզմիր մեկնեցան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ Բ. Թարդմանը, որ Վենետիկի առողջապահական ժողովին՝ անդամ նշանակուած է, առջի օր ճեպընթաց կառախումբով Պէրն մեկնեցաւ։

ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԴ. — Օսմ. Կայս. Պանդայի ընդհանուր Տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ Բարիզէն Լոնտրա գացած է։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ Զօրեքշաբթի իր բրոջ հետ Տիրէկլէր արտսի գնաց պտտելու։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանին ծնունդեան տարեդարձին առթիւ երէկ առաւօտ հանդիսաւոր պատարագ մատուցուեցաւ Էկզարքարանի մատրան մէջ։ Պուլկարաց Էկզարք Դեր. Յոգէֆ պատարագեց։ Ներկայ էին Պուլկարիոյ գործակատարը և բազմաթիւ Պուլկար երեւելիներ։

ՏՕԲ. ԿԱՎԸԼԷՏԻ.—Ֆրանսական դեսպան Պ. Քանպոնի հրաւիրանօք, ֆրանսական հիւանդանոցի ակնաբոյժ Տօքթ. Կավըլէտի, նոյն հիւանդանոցի պաքտերիական (bactériologue) անուանուեցաւ։

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Առջի օրուան Իգթամը ոա տեղեկութիւնները կուտայ Կրետէի խնդրոյն նկատմամբ։

Մասնաւոր հեռագիր մը կըսէ թէ Կրետէի առջեւ գտնուող Յոյն պատերազմական նաւերը, թշնամական շարժումներու մէջ գտնուելնուն պատճառաւ, նոյն տեղի հրամանատարները Մեծ պետութիւններու հիւպատոսներուն ծանուցագրեր տուած են, որպէսզի օրուան մը տրուելով անմիջապէս կրնան հեռացնեն զանոնք։

— Դարձեալ հեռագրի մը համաձայն, ծովեզերեայ քաղաքներու բնակիչներէն 3 հազար հոգի պահեստի զինուորներ զէնքի կանչուելով՝ Կ. Պոլիս պիտի զրկուին։

— Կայս. հինգերրորդ զօրաբանակի հրամանատար Վսեմ Ապտուլլահ բաշա՝ Պոլիս պիտի գայ։

— Մեծ պետութիւններու զրահաւորները կը պահպանեն Սուտայի նաւահանգիստը և Ագիպիէ գաւառակին մէջտեղ գտնուած ճամբան։

— Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ հրաբիրուած պահեստի զինուորներու վաշտերուն որ, իրենց պետերուն հետ, ուր հարիւր վայրկենի մէջ ներկայ գտնուին։

— Երրորդ և երկրորդ բանակներու զինուորները մաւզերեան հրացանով զինուելով՝ յորեքշաբթի օրէն սկսան զրկուիլ։

— Ե. զօրաբանակի նախորդ հրամանատար Վսեմ. Իսմէր Բիւշրի բաշա՝ յունական սարմանագլուխի չորրորդ զօրաբաժնի հրամանատար կարգուած լինելով, մէկ երկու օրէն Սելանիկ պիտի մեկնի։

—Եօզղատ և Գըրչէհիր գաւառակներու մէջ կազմուած գունդերը հինգշաբթի մեկնեցան իրենց տեղերէն։

—Հեռագիրը կիմացնէ թէ Մուտանիայէն Պանտրմայէն և ուրիշ տեղերէ Ռոտոսթոյ փոխադրուած զինուորներու պարէններն և ուրիշ պիտոյքները, նախապէս Սպարապետի դրան տուած մէկ հրամանին համեմատ, յիշեալ տեղէն հինգ ժամ հեռու գտնուող Զորլու բաղաքը տարուած և անկէ ալ չոգեկառքին բեռցուելով մաս առ մաս Սելանիկ զրկուած են։

— Ցունատանի սահմանագլուխը հաւաքուելու վրայ եղող Կայս. վեց զօրաբաժիններու հրամանատար նշանակուած են՝ Հալէպ գտնուող Վսեմ. Ֆէրիգ Ահմէտ Լութֆի բաշա, Պոլսէն՝ Իսմէր Բիւշրի բաշա, Պանտրմայէն՝ հրամանատար Իսմէր Նէչէթ բաշա, Միթրովիցայէն՝ հրամանատար Մէմտուհ բաշա և Գ. զօրաբանակի հրամանատարի փոխանորդ Շեւբրի բաշա։

— Հեռագիր մը կը ծանուցանէ նաեւ թէ Գասթէմունիի, Թուսիէի և Թաշքէսրիւի վաշտերն, որ կը բաղկանան 700ական զինուորէ ու բաւականաչափ ձիերէ, գընդապետ Վսեմ. Խուրշիտ պէյի հրամանատարութեան տակ Ինէյոլու գացած են։

— Էնկիւրիւի պահեստի վաշտերը չոգեկառքով Իզմիտ հասած են։ Նոյնպէս հոն գտնուող ուրիշ վաշտերու պէտքերն ամբողջացած լինելով՝ չուտով Ռոտոսթոյ պիտի զրկուին։

— Թաէֆ չոգենաւը չորեքշաբթի իրիկուն 1128 զինուոր և մաս մը ջորի առնելով Մուտանիայէն, իսկ Սատաֆէ չոգենաւն ալ 765 զինուորով ու 27 ջորիով Պանտրմայէն մեկնելով Ռոտոսթո գացած են, ուր Կայս. զինուորները պարպելէ յետոյ նոյն նպատակով Մուտանիա և Պանտրմա պիտի դառնան։

— Տրապիզոն գտնուող Ապոնա չոգենաւը ուղղակի Սամսոն պիտի երթայ ու այն տեղի զինուորներէն ու բեռնակիր անասուններէն կարելի եղած թուով առնելով Ռոտոսթոյ պիտի տանի։

— Պոպէլ Կայս. չոգենաւին հրամայուած է Էրէյլիէն 300 թօնս հանքածուխ առնելով պատսպատ գտնուիլ մեկնելու։

— Էֆէքը ճէպիթ չոգենաւը Իզմիտէն 2 վաշտ Պիլէճիկի պահեստի զինուոր առած Ռոտոսթոյ տար ու չորեքշաբթի օր։

— Սեւ Ծովու բերանը իբրեւ պահակ սպասող Թէրէ Զաֆէր թորպիլանաւը, մեկնելու պատրաստուող Միջերկրականի նաւատորմին կցուած լինելով, չորեքշաբթի նաւարան մտաւ։

— Իսմայիլ պէյ, Կրետէի կուսակալի օգնականը, Հանեայէն պէտք եղած չափով ալիւր ուղարկեց։

— Վեհ. Սուլթանին հրամանով, յունական սահմանագլուխը գումարուելիք զինուորներու ռազմամթերքն ու այլ կարեւոր պէտքերն կանոնաւորապէս զրկելու համար զինուորական յանձնաժողով մը կազմուած է, որ այս օրերս Սելանիկ պիտի երթայ իր կոչմանը գործի ձեռնարկելու։

— Օսմ. ցամաքային ու ծովային զինուորական ուժերու ցուցակները Վեհ. Սուլթանին մատուցուեցան։

— Այս միջոցին մաւզերեան հրացաններ կը բաժնուին Բ. և Գ. զօրաբանակներու զինուորներուն։

— Հետզհետէ մայրաքաղաքս կը հասնին Օսմ. ծովեզերեայ քաղաքներէն զէնքի կոչուած երեք հազար պահեստի զինուորներն։

— Հաֆիզէյէ. Օսմանէյէ և Նէճմը Շեվֆէր զրահաւորներու նաւադներուն զեռեղումը կատարուեցաւ։

— Թնդանօթարանի, Զէյթունի պրունի և փամփուշտի գործարաններու պաշտօնեաներուն հրամայուեցաւ յանձնարարուած գործերն փութով վերջացնել ու յանձնել, այս պատճառով յիշեալ գործարաններու բանուորներն չափազանց կաշխատին։

— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Մաւզերեան հրացաններու յատուկ սուլիներ կը շինուին և նորոգութեան կարօտ հրացանները կը նորոգուին։ Թնդանօթարանի գործարանները գիշեր ցերեկ ասոնցմով զբաղած են։

— Իրենց պարտականութիւնները որոշող հրահանգ մը պատրաստուեցաւ ծովային նախարարութենէն ու յանձնուեցաւ Ա. և Բ. Օսմանեան նաւատորմիրուն։

— Սպարապետի Դրան առողջապահական ճիւղին գլխաւոր գընդապետ Ֆէրիգ Ահմէտ Հիլմի բաշա, Հէրլենական սահմանագլուխի Օսմ. զինուորներու հիւանդանոցներուն բժշկական նախագահ, միանգամայն ընդհանուր քննիչ անուանուեցաւ։

— Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը երկաթուղիներու բոլոր ընկերութիւններուն գրեց զինուորական փոխադրութիւններու յատուկ վագոններ պահել միշտ կայարաններու մէջ։

— Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ յունական սահմանագլուխին մօտ գտնուող զօրքերը տասներկու զօրաբաժնի վերածել, որ պիտի բաղկանայ հարիւր ինոսուն երկու վաշտէ։

— Բ. բանակին համար 50,000 Մաւզերեան հրացան, ռազմամթերք և 72 թընթանօթ զրկուեցան Իզմիրէի ճամբով։

— Օտար լրագիրներու մեծ թուով թղթակիցներ կրնան մեկնեցան մայրաքաքէս։

— Ռումբաձիգ զօրքերու հրամանատար նշանակուած Միզա բաշա, այս օրեր պիտի մեկնի դէպի յունական սահմանագլուխ։

— Ալասոնիա, Կրէնիա, Լոֆթոթարիա եւայլն զինուորական կեդրոններ նշանակուած են։ Լէֆթոթարիայի և Ալասոնիայի միջեւ պահեստի զօրաբաժին մը պիտի գտնուի։

— Ա. նաւատորմի զօրականներուն ընտրութիւնը բոլորովին վերջացաւ։

— Սելանիկ և Սաֆարիա չոգենաւները այլ և այլ նաւահանգիստներէ զօրք առնելու համար շորեքշաբթի մեկնեցան մայրաքաղաքէս։

— Գ. զօրաբանակին զրկուելիք զէնքերու և պարէններու փոխադրութեան հսկող կարգուեցան Գումպարի էֆ. Զորլուէն Լիւլէ-Պուրկաց, Դոբէլ էֆ. Լիւլէ-Պուրկազէն Տէտէ-Ագաճ և Հոմերոս էֆ. Տէտէ-Ագաճէն Սելանիկ։

— Աթրանոսի, Սեօյիւտի և Միխալըճի վաշտերն արագօրէն կը հաւաքուին։

— Կայս. հրամանով դայմագամ Բուֆթա պէյ, հարիւրապետ Ալաէտտին էֆ. և թնդանօթարանի հարիւրապետներէն Օսման էֆ. որ Բ. և Գ. զօրաբաժանումներու Մաւզերեան հրացանները բաժնելու պաշտօն ունին, Վիէննայի չոգեկառքով Ադրիանուպոլիս ուղեւորուեցան։ Նոյն չոգեկառքին կապուած էր նաև 100 անուտկ Մաւզերեան հրացանով լեցուն երեք վագոն։

— Սելանիկ գտնուող զինուորներուն համար 5000 ձեռք զգեստ, 2,000 մայկ, կոշիկ և ուրիշ զինուորական պիտոյքներ պատրաստուած լինելով, առաջին սուրհանդակով պիտի զրկուին։

—Ալասոնիայի զինուորական հիւանդանոցին բժշկապետ կարգուած է Գումպարհանէի հիւանդանոցին առաջին բժիշկ գնդապետ Ազիզ պէյ իսկ Եանեայի հիւանդանոցին՝ բժշկապետ նշանակուած է Պէյլերպէյի հիւանդանոցին բժշկապետ գնդապետ Ահմէտ Նազիֆ պէյ, որոնք առողջապահական պաշտօնեաներու հետ այս շաբթու Սելանիկ պիտի երթան։

— Նախընթաց օր գրած էինք թէ Կայս. մարտանաւերու համար հարկ եղած թընդանօթներէն 20 հատը թնդանօթարանէն նաւարանին յանձնուեցան։ Այս անգամ ևս 9 թնդանօթ զրկուած լինելով՝ մանաւոր յանձնախումբի մը միջոցաւ իրենց տեղերը զրուեցան։

— Տարտանէլ գացող Վսեմ. Հասան բաշա Պէօյիւք-Լիմանի առջեւ խարսխած թորպիլակիր չոգենաւերը քննելէ յետոյ կարեւոր հրամաններ առած է։

— Ծովային նախարարութիւնը մինչեւ հիմա 4000 թօնս քարտիֆ և 4000 թօնս նիւքասըլ ածուխ առնելու պայմանագիր կնքած է։

— Անգլիայէն շատ մը չոգենաւեր ածուխ բեռցած Պոլիս մեկնած են։

— Իթալամթերք և զէնք բեռցած 17 վագոն հինգշաբթի առաւ արշալոյսին հետ Սիրքէճիի կայարանէն մեկնեցան։ Սարապետի գաւոը, երկաթուղիներու վարչութեան ապսպրած է որպէսզի 27 վագոն ևս պատրաստ գտնուին թնդանօթ, հրացան և ուրիշ նիւթեր փոխադրելու։

—Եումուրթալըգի առջեւ գտնուող նաւատորմին հրամանատար գնդապետ Մուստէֆան պէյ մէկ քանի օր առաջ Իսկէնտէրունի ճամբով Անթաքիա գացած է, ուր նոյն նաւատորմին միանալու համար գնաց նաև մայրաքաղաքէս Տոլմա-Պահճէ Կայս. չոգենաւը։

— Արդէն զրուած էր այն նաւահանգիստներու անուններն ուր պիտի իջնեն Անատոլուէն յունական սահմանագլուխը զրկուելիք զինուորները։

Սակայն ուրիշ տեղեկութեան մը համաձայն, Այանճըգի պահեստի վաշտերն Սինոպ, Տիվրիկի վաշտն Էրէյլի, Շիրէի, Ալաճայի, Սանդուրլուի, Պաղպաեանի և Ագտաղ մասէնի վաշտերն Իզմիտ, Պորթընի, Զայի, Ճումայի, Զաֆրանպոլուի վաշտերը Պարթընն պիտի իջնեն։

— Պէրէճիկ Աֆղան թորպիլանաւուն մէջ նորէն երկու բաղմահարուած թնդանօթներ զետեղուեցան։

— Կայս. նաւային վարժարանի յիսնապետի աստիճանով այս տարուան ընթացաւարտները զրահաւորներուն, թորպիլանաւերուն և ուրիշ պատերազմական նաւերու մէջ պաշտօնի կոչուեցան։

* * *

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

Ռոտոսթոյ, 13 Փետր.— Սատաֆէ չոգենաւով Պանտրմայէն եկող Օսմ. զինուորները չոգեկառքով Սելանիկ զրկելու համար, այս տեղէն Զորլու գացին։ Հոս գտնուած ատենին իրենց ամէն ուտելիքները հայթայթուեցան և լաւ ընդունելութիւն գտան ժողովրդէն։ Մեկնելէ առաջ նուագարանները բարեւի եղանակը հնչեցուցին որուն ընկերացան զինուորները երեք անգամ «Բատիշահըմ չոգ եաշա» աղաղակելով։

Զորլու, 13 Փետր.— Մինչեւ չոգեկառքերու ժամանումը, զինուորները բաղաքին մէջ պարպել տրուած երեք մեծ խաները գրաւեցան, միւս մասն ալ կայարանի մօտ նորաշէն տնակները կը գտնուին։ Անոնց հանգստութեան և ուտեստի մասին մեծ հոգ կը տարուի։

Վակտրան

ԴԱՒԱԹԻԱ, 14/26 Փետր. 97 ժամ 11 1/2

Օսմ. Բոնսոլիտ գոցուեցաւ զրչ.		20—28
Բէժիի պարտաթուղթ	լիրա	13—
Բուժէլիի երկաթուղի	ֆրգ.	92—
Օսմանիէ	»	435—
Բաիրիրիէ	»	420—
Քարավաններու պարտաթղթ.	»	455—
Թրամուէյի բաժնեթուղթ	լիրա	6—85
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	»	3—80
Դրէսդի ժէնէրալ	»	6—37
Թրանսվաալ	ֆրգ.	27—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ Ղրշ. Բր.

Մէճիտիէ	108—22
Մէճիտիէ	96—
Մանր արծաթ	103—10
Անգլիական ոսկի	109—38
Գազդիական »	87—25
Գրիվնա	51—07
Բուպլ թղթադրամ	90—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ 26 Փետր. 97 ժամ. 3 30

3% Ռանթ Ֆրանսակ. գոցուած		102—92
Գօնս. Օսմ. սէռի D.	»	18—90
Բուժէլիի երկաթուղի	»	92—50
Բէժիի բաժնեթուղթ	»	299—
Պանք Օթոման	»	519—
Թրանսվաալ	»	26—25

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Փետրվար 97 ժամ 6.55

Անգլիական գոնսոլիտ		112—62
Գօն. Օսմ. սէռի D, գոցուած		18—75
» » » B,	»	33—
Պանգ Օթոման	»	10—87
Միաց. Եգիպտական	»	104—50

QUININE PELLETIER

Որչափ ըսենք դարձեալ քիչ կըլլայ, թէ Բէլլրտիէի Քինինը մէկ հատիկ դարմանն է Ջղացաւերուն, տենդերուն, էնֆլուէնցային, հարբուխին և գլխու ցաւին։

VIN DE PEPTONE

Շատ անգամներ յղի կիներ կուենեան ստամոքսի կդկումներ, փսխելու յօժարութիւններ, ամենէն պարզ կերակուրներն անգամ չեն կրնար տանիլ։ Այն ատեն պէտք է յիշել որ Շաբոլոյի Բէէբրոնի գինին առաջին կարգի սնունդ մ'է, որ ուժերը հաստատուն կը պահէ և աներեւոյթ կընէ այդ զանազան ախտանիշերը։

SANTAL MIDY

Մեծ յաջողութիւնները կը յարուցանեն կեղծեր վար գիներով անվնաս կամ ինաակար։ Այդպէս է Սանթալ դը Միթիի համար, զոր անարուեստ կերպով կը կեղծեն՝ առանց անոր հաւասարել կարենալու։ Երիտասարդք՝ իւրաքանչիւր քարտիւլի վրայ Միթի անունը պահանջելով ձեռք պիտի բերեն արագ ու ապահով բուժում մը։

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՑԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի դիմաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ձեռներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրեալոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ձեռասները։

Հ. ՈՍԻԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սև Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, դեռնայարկ թիւ 1։

ՁԱՐՄԱՆԱԼԻ ԵՒ ԱՅՍ ԵՐԿՐԻՆ ՄԷՋ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ԼՍԸ

Նման զոր մը, որ գլուխ առեն կը կողոպտէ մեզ, այս հիւանդութիւնը մեր վրայ կը յարձակի ծածկաբար։ Անկէ բռնուողները կուրծքերնուն եւ կողերնուն մէջ, երբեմն ալ կոնակին ցաւեր կիմանան։ Զանձրոյթ եւ քընանալու պէտքը կը զգան. իրենց բերնին համը զէշ է, մանաւանդ առաւօտն։ Ախորժակ մը մածուցիկ բոստ կը ծածկուի։ Ախորժակ չունին։ Հիւանդը ստամոքսին վրայ ծանր բեռ մը կը զգայ, երբեմն ալ տեսակ մը տկարութիւն։ Աչուքները մարած են, ձեռքերն ու ոտքերը ցուրտ ու դաց։ Քիչ մը ժամանակ ետքը հաղ մը կը սկսի, նախ չոր, բայց քիչ քիչ կամաց մարդասով խառն։ Ցետոյ կը սկսի գիւրաբորբոք, բարկացող, նեղսիրտ ըլլալ։ Եթէ մէկէն ի մէկ ոտքի ելլէ, գլուխը կը դառնայ։ Պնդութիւն կունենայ. երբեմնըմորթը կը տարնայ ու կը չորնայ. արիւնը կը մանձրանայ ու կը դանդաղնայ, աչքին ներքեւը զեղնագոյն զոյն մը կառնէ. մէզը կը քիչնայ։ Ապա կը սկսի կերածը փսխել, որուն կը յաջորդեն սրտի բարախիւններ. տեսողութիւնը կը տկարանայ, ինքզինքը յոգնած ու տկար կը զգայ։ Կ'ըսուի թէ ժողովրդեան մէկ երրորդը այս հիւանդութեան մէկ ձեւէն վարակուած է։ Բժիշկները շատ անգամ սխալած են անոր ընութեանը վրայ։ Ոմանք լեարդի հիւանդութիւն կարծած են, ոմանք անմարսողութիւն, ոմանք փայծաղի հիւանդութիւն եւ այլն. բայց անոնց զեղերը երբեք չեն յաջողած։ Հիմա գտնուած է «Մայր Սիկըլի Բուժիչ Օշարակը» որ այս հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժէ։

Կեղծերէն զգուշանալ.

Կը ծախուի Եիւբէք Դալարքըմ, Վոյվոտայի քով թիւ 85 եւ 97 Թուրքիոյ համար միակ գործարանն է։ Լոնտոնի Քարուանայի անգլիական ընդհ. մթերանոցը 605

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱՅՍԹՈՒՐԻՉ ՁՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐԳԻՉ

Ամենաղու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապպետիզ՝ Ները, Ծերերը, Կանայք, տկարակազմ Տղաներն և ամեն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանից և Ջրոյին ու Ոսկրային զրութեան կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄԱՍԻ ՀԻՒԹ ՖԱՍԱՆ ՏԸ ՇՈ

Վիալի Գինին ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, Նդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ատամոքսի ամեն ցաւերու, Փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Զգային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաշուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

Լիոն—Դեղարան Ժ. Վիալ, Վիքթորը Հիւկօ փողոց, 14—Լիոն 507

Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԿՆԻՔՍ ԲԱՍԻԿՆ Ղալաթիա, Մոմճանէ, Թիւ 86։ Բաշանակ կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, Հարբուխի, Հոգեւ Կոկորդի Հիւանդութեան դէմ է այն

Այս Թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն մը ունի անմիջապէս սփոփելու հազը, Հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնը եւն։ Բ ազդեցութիւնը կ'ունի կարծրացած մասերը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։

Կոկորդի անհանգիստ խախտումներով գիշեր ցերեկ հազացող եւ իրենց հանգիստը կորսնցնող անձինք անմիջապէս կը հանգստանան եւ ընդհանրապէս մէկ շիշը բաւական է հիւանդութիւնը բուժելու համար։

Այս անհման դեղը հրաշքներ կը գործէ շնչաւորներու համար, հինցած հազ, էնֆլուէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

Վ Կ Ա Ց Ա Գ Ի Ր

Ստորագրեալս, Ուրշումը Հազզը Էֆ. բնակեալ ի Պոլիս, Տօլմա-պահչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով ամենէն հաճախաւոր բժիշկներուն դիմելէ եւ շատ ստակ վատնելէ, բայց օգուտ մը չտեսայ, ընդհակառակն հիւանդութիւնը օրէ օր աստիճանաբար։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ դիպուածաբար բանի մը բաբեկամներ խորհուրդ տուին ինծի որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվոտայի պանդոկանոցին քով Թիւ 95-97 Պ. Լ. Քարուանայի անգլիական վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ երեք ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք մը կը համարիմ ինծի։

Կ. Պոլիս 4 ապրիլ 1 92

Ստորագրեալ ԷՍԱՏ ՀԱԳՂԸ

Ընդհ. Մթերանոց Լոնտոնի Քարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 95 97 կը գտնուի նաեւ բոլոր լաւ դեղաբանները եւ դեղավաճառաց քով։ 608

ԱՌԱՂՁՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈԲՈՐ ԼԱՅԼՈՐԻ.—Վերջին բառն եւ գինդ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՖՈՏԻՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատա ելապէս բուժիչ հատկ[illegible] ունդութիւններն, անդամալուծութիւն, բնանուութիւն, գլխապտոյտ, սրտի հիւանդութիւններն, անդրոդութեան վատառողջութեան կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստի եւ ամեն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւնը, շրջանի բոլոր խանգարումները, ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապ[illegible] կասեցուն կենսական ոյժերու եւ է կորուստ որ յառաջ եկած [illegible] պատճառէ։

Զգային տկարութեան եւ ասոր հետեւանք[illegible] այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ մնայուն է։ Մելամաղութեան զգացումներն եւ ախտանիշը կանհետանան նշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈԲՈՐ ԼԱՅԼՈՐԻ Ֆ.ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ զգային հիւծ եւ ուղեղային զոյացութիւնն կրստեղծ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆոր, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ զոյացութիւնն է։ Առնական կորովը կը կենդանացնէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հոժկու եւ առոյգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժամատ է, կը զարթեցնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մը կուտայ ուղեղին, զգային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշանաւոր յաւելումը եւ կորութեան եւ բարբութեան զգացմամբ մը որ վարժութիւնն հիւանդը շատուց ի վեր կը գրգռնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կաւելնայ։ Ադեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Դէմքը կսկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն կը լինին, մարմնը պայծառ եւ առոյգ զոյն մը կառնու, մազերը ոյժ կրստանան։

Զգուշացէք ստոր նմանութիւններէն։ Տոբոր Լայլորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է այն տեղն շիշերուն մէջ որոնց բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրնան տարաբերով Dr. Lalor's Phosphodyne London England վրան փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւն յառաջ բերած է բազմաթիւ վատնաց որ եւ վնասակար կեղծեր։

Մեծարանակ եւ փոքրաբանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՍՄԱԷԼ ԳԱՐՈՎՆԱ Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պանդոկանոցին քով, Կալաթա-Շիշլի Պրամ Լեյներու կայարանը Թիւ 95 եւ 97։ 602

L'ACUE CURE D'AYER

Աղտոտ մթնոլորտ մը որ առաջ կուգայ նիխելու վրայ եղող բուս, նիխեկէր, վնասակար մանանխուղէ (բուս) որ միշտ կը բարձրանայ ծիրոցներու, լճացած ջուրերու, ճահիճներու, հոտած ջրհորներու եւ բարուած կոյուղիներու մէջէն, ըլլայ բաղաքի ըլլայ գեղերու մէջ. վերջապէս այն ամէն բաներ որ մթնոլորտը կը թունաւորեն առաջ կը բերեն կարգ մը հիւանդութիւններ որ մէկ խօսքով ՄԱԼԱՌԻԱ կը կոչուի։ Եթէ այդ թոյնը արի նի մէջ մտած է, երեւան կուգայ հետեւեալ իւանդութիւններու ձեւին տակ. տենդ, ընդհատ տենդ, ծարաք տենդ, սառնամանիք, ՄԱԼԱՌԻԱ, մազմային տենդ, ժանտատենդ. հիւանդութիւններ որ սովորական եղանակներով չեն բուժուիր։ Այս բոլոր լատնգաւոր հիւանդութեանց մասնաւոր գտրմանն է Cure d'Ayerը որ ապահովապէս բժշկէ, եւ իր գործածութիւնը որ եւ է վտանգաւոր հետեւանք չունենար։ Ague Cure d'Ayerը բուսային արտադրութիւն մ'է. չարաբնակիր որ եւ է հանդարտն նիւթ. պատրաստուած է ճիշտ համեմատութիւններ վ. Իւրաքանչիւր շիշին կցուած է ապուած բացատրութիւն մը որ կը սովորեցնէ, թէ ինչպէս Ague Cure d'Ayerը հզօր պա տան մը է ՄԱԼԱՌԻ-ի դէմ։

Ague Cure d'Ayerը կը ծախուի բոլոր դեղավաճառներու եւ դեղագործներու քով։

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՎԻԼ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ԵՒԻՔՍԷՔ ԳԱԼՏԸՐԸՄ ԳԷՈՐԳ ՊԷՅ ԽԱՆ ԹԻՒ 1, 2, 3

Ասոնց զենիները Անգլիոյ Շէֆիլտ քաղաքին Հոհն Նօվիլ եւ Որդիք գործարանին մէջ կը պատրաստուին եւ հետեւեալ մեծաւնորհեալ մարքան կը կրեն։ Ոմանք այդ զենիներու կեղծը կամ շինեն եւ անգլիական տառերը չնանչցողներ զայնս կը գնեն, որով նոյն գործարանին արժէքաւոր զենիներուն վարկը կը կոտրեն։

Հոհն Նօվիլ եւ որդւոյ գործարանին արտադրութիւնն այս մասնաւոր մարքան կը կրեն։ Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է ուշադրութիւն ընեն զենիներու, ածիլիներու, կտրոցներու եւ մկրատներու վրայ գտնուած մարքայր ու անգլիական տառերուն։

Այս գործարան 1700 տարոյն ապրիլ 26ին հաստատուած է։

Միանգամ Նօվիլ եւ ընկերութեան ներկայացուցիչն է դրամարկղներու ամենէն մեծ Միլլիր գործարանին։

Այդ դրամարկղներ ամեն կերպով կը դիմանան հրդեհի եւ գողերու դէմ։ Փափաքողներու ցոյց պիտի տրուին վկայականներ, որ կը հաստատեն Միլլերի դրամարկղներու տկուութիւնը։

Սիրուն, Նօվիլ եւ ընկերութեան անգլիական վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ լաւ տեսակէ զգայներ, պատառամարներ, դանակներ ու սեղանի զանազան սպասներ ինչպէս նաեւ առանձն բրտէ զգայներ, պատառամարներ եւ այլն. նոյնպէս ջաղացի փոկեր ու մուրեներ, սեղանի յատուկ լամպարներ, սրանիներու մէջ կախուելու լամպարներ, ցամաքային ու նաւային զինուորականաց յատուկ կոնակներ, հրթիռի մեքենաներ եւ այլն։

Հեռաւոր տեղերէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին կանոնաւոր կերպով եւ շուտ։ 561

AYER'S HAIR VIGOR

ԱՅԷՐԻ ՀԷՅՐ ՎԻԿՕՐ

ՄԱԶԵՐԸ

Առատօրէն կաճեցնէ

եւ անոնց գոյնը կը վերահաստատէ

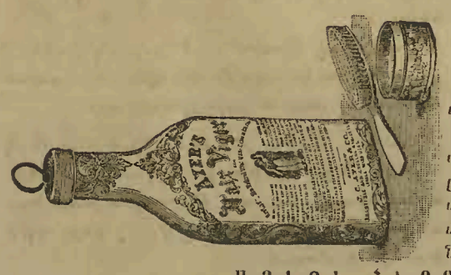

Քերուիլը կը բուժէ, գլխուն մաշքը կակուղ, առոյգ եւ թեթեւ վերջ կը պահէ։

Տիկին մը կը գրէ. «Աղջիկներուն օգտին համար պարտաւոր եմ ըսել թէ վեց տարի առաջ մազերս մեծ մասը թափած էր եւ մնացեալ փոքր մասն ալ ճերմկեր էր։ Այէրի Հէյր Վիկօրը բանի մը ամիս գործածելէ ետքը, մազերս սկսան բուսնիլ իրենց առջի գոյնովը։

Ա Յ Է Ր Ի Հ Է Յ Ր Վ Ի Կ Օ Ր

Կը գտնուի դեղագործներու եւ դեղավաճառաց քով։ Ընդհանուր մթերանոց Տր. Այէրի դեղերուն Պ. Լտմ. Քարուանայի անգլիական վաճառատունը, 95 եւ 97, Եիւբէք Դալարքըմ, Վոյվոտայի պանդոկանոցին մօտ։ 603

ՇԵՐԵՊԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԵԻ

ԿԻՐԱԿՈՆՕՐԵՆ 3Ց ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՑԱԾ

1897 ՅՈՒՆԻՍ. 22ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վասպուրէն Էջեղ շրջանաւոր

1 15 ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. ենիր. Մրկ. Բ. Հիս. Պէպ Արն. Դրչ. Օրթ. Պշր.
1 15 Պէպ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշր.
1 15 Գնտ. Վնր. Զնկ. Պէյլ. Գգկ.
1 30 Պէյզ. Բշպ. Զպզ. Գնլ. Ա. Հս. Գնտ. Վնիր. Զէնկ. Պէյլ. Գգկ. Պշր.
2 15 Բ. Ա. Գվ. Ենմ. Մզպ. Պէօյր. Թրպ. ենր. Սեն. Մրկ. Գօյշ. Բ. Հս. Պէպ. Արնր. Դրչ. Օրթ Պէշիրթար
2 25 Պէյր. Բշպ. Ենր. Գնլ. Գօյշ. Բ. Ա. Հս. Գնտ. Արնվր. Զնկր. Պէյլպ. Օրթ. Գգկնգ. Պշրթ. Դպթշ.
3 15 Ենմ. Մզպ. Պէօյր. Թրպ. Պէյզ. Բշպ. Զպզ. Գնլ. Ա. Հս. Գնտ. Վնր. Զնր. Պէյլ. Գգկ. Իսկ.
3 30 Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Ենր. Սեն. Մրկ. Պյճ. Բ. Հ. Պէպ. Արն. Դրչ. Օրթ. Պշր.
5 — Ենմ. Մէզ. Պէօյր. Թրպ. Ենր. Իսթ. Միրկ. Գօյշ. Բ. Հս Պէպ. Արվ. Դրչ. Օրթ. Պշկ.
5 15 Պզգ. Բշպ. Զպզ. Գնլ. Ա. Հ. Գնտ. Վնր. Զնկ, Պէյլ. Գգկ. Պէշ
5 45 Ենմ. Մզպ. Պէօյր. Թրպ. Պէյզ. Ենր. Սեն. Գնլ. Գօյշ. Բ. Հս. Պէպ. Արնվ. Դրչ. Օրթ. Պշր.
6 45 Ենմ, Մզպ, Պէօյր, Թրպ, Պէյր, Ենր, Մրկ, Բ, Հս, Պէպ, Արնվր. Դրչ. Պէյլ. Օրթ. Պշր,
7 15 Պէյզ, Բ. Պյճ. Ենր. Զպզլ. Գնլ. Մրկ, Բ, Ա, Հ, Գանտ. Արն. Վնր Զնր Պէյլ, Օրթ, Գգկ, Պշկ,
8 30 Ա. Բ, Գվ, Ենմ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. Պէյր. Բշպ Զպզ. Գնլ. Ա. Հս. Գնտ. Վան. Զնկ. Պէյլ. Գգկ. Իսկ.
9 Եէնմ, Մէզ, Պէօյ, Թար, Ենր. Սեն. Մր, Բ. Հիս. Պէպ. Արնվ. Դրչ. Օրթ. Պշր.
10 15 Ենմ, Մէզպզ, Պէօյր, Թրպ, Պէյզ. Ենր. Գօյշ. Բ. Հս, Պէպ. Արն. Օրթ. Պէշրթ.

Կ. Գարէյի Վասէր ճիշտ շրջանաւոր

3 — Պշրթ. Օրթ. Դրչ. Արնվ. Պէպ. Բ. Հ. Պյճ. Ենր. Թրպ. Պէօյր. Մզպ. Ենմ.
3 20 Իսկ. Գգկ. Պեյլ, Զնկ, Վնր, Գնտ, Ա. Հ. Գնլճ. Զպզ, Բշպ. Պէյզ.
3 35 Գապ. Գշշ. Գգկ. Օրթ. Պէյլ, Զնկ, Արվ, Գնտ. Ա. Բ. Հս. Գնլ, Մրկ. Ենր, Բշպ, Գրզ. Թրպ, Պէօյ. Մզպ. Ենմ.
4 30 Պշկ. Օրթ. Դրչ. Արն. Պէպ. Բ. Հ. Մրկ. Սեն. Ենր. Թրպ, Պէօյր. Մզպ, Ենմ,
5 15 Դպթ. Պշկ. Գգկ. Օրթ. Պէյլ. Զնկ, Վնր, Արվ. Գնտ. Ա. Բ. Հս. Գնլ. Զպր. Ենր, Բշպ. Պէյզ,
6 — Դապ. Պշկ. Օրթ, Արվ. Պէպ. Ա. Բ. Հս. Մրկ. Ենր. Պէյզ. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմ. Բ. Ա. Գվզ.
7 — Պշ. Գգկ. Պեյլ. Զնկ. Արվ. Գնտ. Ա. Բ. Հ. Գօյշ Ենր. Պէյրզ. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմ.
8 30 Պշկ. Օրթ. Դրչ. Արվ. Պէպ. Բ. Հ. Մրկ. Ենր. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմ.
9 15 Պշբ, Օրթ. Պեյլ, Զնկր. Արվ. Բ Հս. Գօյշ, Գնտ, Ենր. Պէյզ. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմ.
10 05 Պէշ. Գգկ, Պեյլ. Զնկ, Վնր, Գնտ, Ա. Հ. Գնլ. Զպր, Բշպ. Գրզ. Մզպ, Բ. Ա. Գվ.
10 20 Պշկ. Օրթ. Դրչ. Արվ. Պէպ. Բ. Հս, Գօյշ. Մրկ, Իսթ. Ենր, Թրպ. Պէօյ. Մզպ. Ենմ,
10 50 Դապ. Պշկ. Օրթ. Գրչ. Արվ. Պէպ Գնտ, Ա. Բ. Հսր. Գնլ. Մրկ. Ենր. Բշպ. Գրզ. Գրզ. Պէպ. Ենմ. գայող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի.
11 10 Պշկ. Պեյլ. Զնկ. Վնր. Գանտ. Ա. Հիս. Գնլ. Զպզ. Բշպ. Պէյր.
11 20 Պշկ. Պէպ. Բ. Հս. Մրկ. Սեն. Ենր. Թրպ. Պէօյ Մզպ. Ենմ հալէ
11 40 Պշրթ. Գգկ. Օրթ. Պեյլ. Զնկ. Վնր. Գնտ. Պէա.
12 15 Պշր. Օրթ. Դրչ. Արնվ. Պէպ.

Ա. եւ Կ. ԴԱՍԼՎԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Ի Կ. ՊՕԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ԲԱՇԱ, ՁՕՐԱՊՃԻ ԽԱՆԻ ԴԷՄԻ ԱՆԿԻՒՆԸ

ԹԻՒ 5/4

Օ Բարիզիէն

ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏԵՂԻ ՎԱՅԵԼՁԱՁԵՒ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԿՈՇԻԿՆԵՐՈՒ

Մեծ ... փոքր ... մանրամասնութեամբ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԱԼ

Շոգեփոխ և ճշգրտագոյն մեխանիկական

ՓՈՔՐ ՇԱՀՈՎ

Շատ չահելու դրութեամբ

5—10

Նոր մէթոտով բուժում

ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՏՕՔԹ. ԵՕՐԿԻՕՍ ԱՆՏՕՆԻԱՏԻՍ

Վիեննայի Վիէննայի Հանրապետութեան

Բրօֆ. Նիւման (Neuman) Քաբոզի (Kaposi) ու Տիթէլի (dittel) հետ աշխատակցելով ազգու յանձնարարականներ ընտացած է.

ՀԻՄՆԱՊԷՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԸ

Տօքթ. Անտոնիատիս առանց հիւանդին ցաւ զգացնելու առանց պահեցողութեան ու ներքին դեղերու. իրեն յատուկ պարզ եղանակով մը կը բուժէ գաղղիական ախտն ու մորթի հիւանդութիւնը։

Ամէն օր կէս օրէն առաջ ժամ 8էն (Ը. Ե.) մինչեւ 10 և կէսօրէն վերջ մաքը 2—5 հիւանդները կընդունի իր դարմանատունը Բերա անգլիական դեսպանատան մօտերը Սարգիս փողոց Թիւ 20։

20—150

ԼԻՆԻՄԱՆ ԺԷՆՕ

40 ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ալ հազ չկայ խաբելու եւ փախցնելու.

Գործարանի մարքան

Ընդունուած է ամենայոյժ ուժեղ եւ անանապարհ դեղ։

Այս դեղ ամիջապէս եւ անվրէպ կը դարմանէ ծիերուն կապալը, ճմլուածքները, ուռերու զտնալը, ցաւերի վէրքը, ծունգի ուռեցքները, սրունքներու անջատումը, ոտքի ուռեցքները ինչպէս նաեւ կը վանէ կարգ մը հիւանդութիւնները։ Գին վեց ֆրանք։

Վեցուկէս ֆր.ով ուղարկած տեղը կը յանձնուի։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը գտնուի Մէկիքի, Գասապեան, Քիւչիւքեան ու Քանգիւր եւ այլ մեծ դեղավաճառներու քով։ 356 35 52

ՇՇԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՇԱՆ Ն և ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻԼ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսելիայէ և Պարնա-ի ՀՕՐԵ-կանոնաւորապէս բանող

Սէրբուսի շոգենաւը Նօվորոսսիսք պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսուն, Կիրասոն, Տրապիզոն և Պաթում մարտ 3ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Ամէնի շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի Մարտ 9ին (Ը. Ե.)։

Բաքիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ո-ղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագէրի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմճանէ փողոց Թ. 10

575

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ